

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ПЕРЕБУДОВА СЕКРЕТОРНОГО ВІДДІЛУ ПРИВУШНОЇ СЛИННОЇ ЗАЛОЗИ У ВІКОВОМУ АСПЕКТІ

Гасюк Н.В., Гасюк П.А., Белінська Л.Д.

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України», м. Тернопіль

За останні десятиріччя науковцями доведено, що ряд важливих нейроендокринних факторів, що продукуються великими слинними залозами, такі як: калікреїн (зумовлює розширення судин, зниження артеріального тиску, скорочення гладких м'язів внутрішніх органів - матки, кишок та ін., підвищує проникність капілярів), ренін (звужує судини з підвищенням артеріального тиску, підсилює секрецію альдостерону), паротин (знижує рівень кальцію в крові, посилює зневапнення кісткової тканини і дентину, активізує гемопоез, лейкоцитоз, стимулює макрофагальну систему) мають тенденцію до змін у своєму складі в різні вікові періоди.

Слід відмітити порушення цих процесів із віком, що є актуальною проблемою для науковців та лікарів.

Проведені нами дослідження показують, що у віковому аспекті залежно від ступеня проліферації клітин, які входять до складу вставної протоки, спостерігаються три варіанти її будови: з відсутністю просвіту, з незначним або значно розширеним просвітом і гомогенним вмістом.

Так, у осіб молодого віку кінцеві відділи проток часто починаються із зачатків секреторних ацинусів, які на напівтонких зрізах, забарвлених поліхромним барвником, відокремлені капсулою, яка представлена сполучною тканиною, до складу якої входять колагенові волокна. На чітко контурованій базальній мембрані розташовуються циліндричної або кубічної форми камбіальні клітини зі світло-блакитною цитоплазмою.

Міоепітеліальні клітини мають видовжену, або зірчасту форму і темно-фіолетове забарвлення. Своїми відростками вони або контактують із базальною мембраною, або розміщуються дифузно серед дрібних плоских клітин, які містять пікнотичні ядра, мають нечіткі контури плазмолемми, що свідчить про їх тенденцію до апоптозу.

В осіб середнього віку великі слинні залози мають короткий, вузький вставний відділ з невеликим просвітом, який безпосередньо дрениє секреторні ацинуси. При комбінованому гістохімічному забарвленні ШІК-альціановим синім вставна протока має вузький просвіт, заповнений альціанпозитивною речовиною. Епітеліальні клітини, що вистеляють протоки, мають кубічну форму з центрально розміщеним ядром. Між цими клітинами та базальною мембраною розташовуються ШІК-позитивні відростки міоепітеліальних клітин.

Отже, в процесі структурно-функціональної перебудови ацинарного відділу привушної слинної залози відбувається переміщення міоепітеліальних клітин з апікальної поверхні поміж циліндричними базофільними клітинами, а при атрофії ацинусів - за межами базальної мембрани та зміна клітинних аввнгардів в межах диферону.